

Hygiejne ABC

Kæbekirurgisk Afdeling

Indledning

En sygehusafdeling skal være så ren som overhovedet muligt for at minimere risikoen for sårinfektioner. Derfor er der visse forholdsregler, som skal overholdes.
Reglerne gælder for ansatte på afdelingen såvel som for sygehusets øvrige medarbejdere og andre, der har ærinde på Kæbekirurgisk Afdeling.

Kæbekirurgisk Afdeling har udarbejdet en evidensbaseret beskrivelse af de hygiejniske principper. Denne fungerer som dokumentationsmateriale for pjecen.

Udarbejdet af på baggrund af de hygiejniske principper for Kæbekirurgisk afdeling, Aalborg Sygehus, 2003

Sygeplejerske Jette Bruun

Sygeplejerske MajLis Helveg

Oversygeplejerske Anne Dorthe Bjerrum

Den 20. juni 2003/revideret i oktober 2006 af Jette Bruun og Anni Wehrmann.

Revideret august 2009 af Ingrid Djernes og Anni Wehrmann

Wafer, guideskinne m.m. til brug under operation skal indgives i sprit 70% og herefter skal spritten fordampe.

Efter indgrebet:

- Patienten soigneret, og der anlægges evt. en forbindelse
- På operationsstuen omlægges patienten til sengen
- Oprydning og rengøring foregår efter gældende procedure. Der foretages mellemrengøring mellem de mellemstore og de store kirurgiske procedurer. Slutrengøring foretages på alle stuer efter sidste procedure.
- Elektriske apparaturer afsprittes med hospitalssprit

Rengøring mellem konsultationerne

- Lampe, unit og stol afsprittes med 70% hospitalssprit, evt. med tømning af affaldspose
- Sug skylles igennem og spraystuds udskiftes
- Er stuen synlig snavset udføres rengøring med skift af affaldspose
- Vand og varmeresistent udstyr rengøres i stericentralen
- Vand og varmfølsomt udstyr rengøres med hospitalssprit 70% (røntgensensorerne afsprittes efter brug)

Ansvarsområde:

Det hygiejniske arbejdsområde er sygeplejerskens særlige ansvarsområde.

Er man i tvivl anviser sygeplejersken i henhold til gældende retningslinjer.

Generelle retningslinjer

Klargøring af undersøgelses- og behandlingsrum ved dagens begyndelse

- Vandrette flader afsprittes med 70% hospitalssprit
- Unit afsprittes med 70% hospitalssprit og skylles igennem med postevand

Rækkefølgen af procedurer/operationer

- Der tages ikke hensyn til rækkefølgen af rene og urene procedurer/operationer

Personalet som smittekilde

- Personale med klinisk verificeret infektion på hænderne (f.eks. herpes) må ikke have direkte patientkontakt
- Personale med smitsomme infektioner må ikke varetage opgaver på operationsstuen

Uniformering

Tøj:

- Arbejdsdragten skiftes dagligt
- Arbejdsdragten skal være lukket
- Arbejdsdragten skiftes ved forurening
- Arbejdsdragten skal være kortærmet
- Privat tøj skal være dækket af arbejdsdragten
- Lægekittel hænges udenfor operationsstuen

Mundbind/maske og briller

- Ved alle former for arbejde, hvor der anvendes aerosoldannende instrumenter, skal der anvendes mundbind og briller
- Sterilt klædt personale skal anvende mundbind – fra opdækningsstart til operationens afslutning
- Gulvpersonale bærer mundbind under udpakning og opdækning.
- Personale, der ikke bærer mundbind, må ikke komme nærmere det sterile område end svarende til en armslængde
- Mundbind skal dække mund, næse og evt. skæg
- Mundbind skal bortkastes efter hver operation med efterfølgende afspritning
- Personale med luftvejsinfektion skal anvende mundbind ved tæt patientkontakt

Opdækning til operation

- Opdækning må kun finde sted på overtrykventilerede stuer
- Den sterile sygeplejerske samt hjælper bærer mundbind under udpakning og opdækning
- Opdækningen skal foregå når der er ro på stuen – d.v.s. enten før patienten køres ind på stuen, eller efter at patienten er lejret.
- Hvis man dækker op før patienten køres ind på stuen, skal den sterile opdækning afdækkes med et rigeligt stort sterilt stykke

Hovedbeklædning/hue

- Langt hår skal være samlet og opsat. Huen skal dække alt hår
- Hue skal anvendes ved kirurgiske indgreb samt ved færdsel i sterilt område (operationsstue 1)
- Huen skal bortkastes efter hver operation

Operationspatienten der skal behandles G.A.

Patienten er indlagt, og møder nyvasket, uden creme/make up og smykker. Mændene møder iøvrigt barberet(% skæg). Patienterne køres på operationsafd. i ren seng iført sygehusets patient undertøj og op.skjorte

- Patienten går i strømpefodder ind på operationsstuen.

Forholdsregler omkring operationspatienten

Adfærd:

- Der skal kun være det antal personer på stuen, som indgrebet kræver
- Trafik til og fra stuen skal begrænses mest mulig
- Døren skal holdes lukket, ved beskeder benyttes telefonen
- Alle bevægelser skal foregå så roligt som muligt
- Der rækkes ikke usterilt hen over sterilt område
- Området mellem operationsfeltet og det sterile bagbord, må ikke passeres af usterilt personale
- Kitlens forside oven over bæltet samt arme og hænder anses for værende sterile
- Effekter der falder på gulvet, samles op med en handske og anbringes max. 30 cm over gulvhøjde f.eks i en kapsel
- Spild af blod,pus og sekreter optørres med hospitalsprit 70% eller virkon 1 %
- Oprydning må ikke finde sted før operationen er afsluttet og en evt. forbindelse er lagt på

Er man i tvivl om en genstand er steril eller usteril – betragtes den altid som usteril

Ved omgang med inficerede patienter, er det vigtigt at undgå spredning af forurening til omgivelserne. Derfor bruges så vidt mulig engangsudstyr og engangskittel.

Mellemstore og store kirurgiske indgreb skal foregå på stue med overtryksventilation

De grønne markeringer i skemaet henvender sig til personalet.
De røde markeringer henvender sig til patienter, der skal opereres.
De blå markeringer henvender sig til pårørende der er med på operationsstuen.

Personale/Patienter/Pårørende	Lille indgreb	mellemstort indgreb	stort indgreb
Kirurgisk Håndvask		+	+
Hånddesinfektion	+	+	+
Mundbind	+	+	+
Hue	+	+	+
Steril kittel			+
Sterile handsker	+	+	+
Munddesinfektion m. klorhexidin 0,1% +swaps			+ ved GA
Huddesinfektion m. klorhexidinsprit 0,5%x 2		+	+
Afdækning	Afdækningsstykke m/klæb	+	+
Hue		+	+
Mundskyl m. klorhexidin 0,1% 10ml i 1min.	+	+	+ ved LA
Personale uniform			+

Fodtøj

- Der må kun anvendes vaskbart, skridsikkert fodtøj
- Arbejdsfodtøj må ikke anvendes udendørs
- Efter berøring af fodtøj udføres afsprøjtning af hænder

Smykker og make up

- Der må ikke bæres ringe, ure eller armbånd
- Der må ikke bæres løsthængende halskæder eller øreringe
- Ørestiks skal kunne dækkes af huen
- Man skal have kortklippede negle.
- Der må ikke anvendes neglelak eller kunstige negle.

Håndhygiejne

Efter hver patientkontakt udføres håndhygiejne.

Afhængig af renhedsgrad anvendes tre typer håndhygiejne:

1. Almindelig håndvask
2. Hånd desinfektion
3. Kirurgisk håndvask/hånddesinfektion

1. Almindelig håndvask
  - Hænder vaskes med håndsæbe (ophængt med magnet eller fra sæbebeholder)
  - Aftørres i usterilt engangshåndklæde
2. Hånddesinfektion

Som alternativ til almindelig håndvask anbefales hånddesinfektion, forudsat at hænderne er synlige rene.

- Hænder desinficeres med 80 – 85% sprit tilsat klorhexidin 0,5% og glycerin
  - Spritten skal gnides ind efter forskrift – må ikke aftørres
3. Kirurgisk håndvask/hånddesinfektion
- Udføres ved alle kirurgiske indgreb
  - Ved dagens første procedure foretages kirurgisk håndvask og desinfektion
  - Ved dagens øvrige kirurgiske procedurer udføres kirurgisk hånddesinfektion

Fremgangsmåde ved kirurgisk håndvask:

- Hænder og underarme gøres våde op til albuerne under rindende vand
- Ved den første håndvask på dagen skal negle og neglebånd vaskes med en engangsbørste og neglene skal renses med en engangsneglerenser.
- Herefter fordeles den flydende sæbe ligeligt på hver finger, mellem fingrene, på håndryggen, på håndfladen, omkring håndleddet og underarmene op til albuerne.
- Vask i mindst 2 minutter
- Sæben skylles herefter grundigt af fra fingerspidserne til albuerne og tørres i et engangsserviet. Herefter desinficeres hænder og underarme op til albuerne med desinfektionsmiddel i rigelig mængde – mindst 10-15 ml. Hænder og underarme skal desinficeres i mindst 2 minutter. Desinfektionsmidlet skal gnides ind; det må ikke lufttørre.

Fremgangsmåde ved kirurgisk hånddesinfektion

- Hænder og underarme indgøres med sprit. Der bruges 2-3 dispenserings (ca. 10-15 ml. sprit). Det er vigtigt, at desinfektionsmidlet indgøres godt ved neglefåse, mellem fingrene og fingerspidserne. Huden indgøres indtil den føles helt tør. Proceduren gentages

Handsker

- Usterile handsker anvendes ved risiko for forurening af hænderne med spyt, blod eller sekreter
- Sterile handsker anvendes ved alle kirurgiske indgreb
- Handsker skiftes ved perforation
- Efter brug af sterile handsker udføres afspritning
- Handsker må ikke komme i berøring med klorhexidinsprit/sprit

Retningslinjer omkring operationspatienten

Dansk Standard definerer et kirurgisk indgreb som: "En manuel og instrumental procedure, hvor legemesoverfladen brydes".

Der differentieres mellem de hygiejniske arbejdsrutiner ud fra:

- Indgrebslængde
- Operationsfeltets størrelse og art
- Antal operatører og assistenter
- Størrelsen på det sterile arbejdsfelt
- Hvor stor bevægelsesfrihed, det opererende personale ønsker

Det betyder, at man i Kæbekirurgisk Afdeling kan inddele de kirurgiske procedurer i 3 niveauer: lille, mellem og stort kirurgisk indgreb

Lille kirurgisk indgreb: er et kirurgisk indgreb, hvor der er penetration af hud eller slimhinde, f.eks. en biopsi, cariesbehandling eller en tandextraktion

Mellemstort kirurgisk indgreb: er et indgreb, hvor der er indgreb på knoglevæv, f.eks. en amotio dentes, abutmentoperation, cystectomy, denudering og påsætning af Brachets.

Stort kirurgisk indgreb: er et længerevarende indgreb, hvor der er særlig risiko for at få postoperativ infektion, f.eks. implantatindsættelse, osteotomi, knogleopbygning, operativ reponering af fractur, samt fjernelse af osteosyntesemateriale.